

Katarzyna Bernat

Radio eM Kielce

Media i dziennikarstwo w świetle nauczania papieży: Jana Pawła II i Benedykta XVI

Dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. Podkreślane jest to w kodeksach etycznych¹ oraz przez samych dziennikarzy². Dlatego niezwykle istotne są normy etyczne regulujące funkcjonowanie mediów, a ich wypełnianie i przestrzeganie jest wyrazem odpowiedzialności za odbiorców. Kodeksy tworzone przez redakcje, stowarzyszenia i inne instytucje świeckie w wielu punktach są zbieżne z nauczaniem papieskim. Postulaty podkreślające misję dziennikarzy i nawołujące do poszukiwania prawdy, odpowiedzialność za odbiorców, wyzbycia się pokusy manipulowania faktami, kształtowanie osobowości i edukowania ludzi, zawarte są w wielu kodeksach etycznego postępowania w zawodzie dziennikarskim³ i podręczniku etyki dziennikarskiej⁴. Podobne odniesienia znajdziemy również w Karcie Etycznej Mediów podpisanej i przyjętej przez polskie środowiska dziennikarskie w 1995 roku, a także w Kodeksie Obyczajowym Stowarzyszenia Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej oraz Kodeksie Etyki Dziennikarskiej Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich⁵.

Maciej Iłowiecki analizując kodeksy etyczne oraz wypowiedzi różnych środowisk na temat mediów i dziennikarstwa sformułował 17 zasad tej profesji. Są tam zapisy dotyczące wspierania wolności słowa, dążenia do niezależności mediów, obiektywizmu, rzetelności, odpowiedzialności za słowo, służeniu prawdzie oraz szacunku dla opinii publicznej i autorytetów. Iłowiecki przestrzega dziennikarzy, aby nie wykorzystywali emocji ludzkich, nie

---

¹ Zob. na przykład Karta Etyczna Mediów

² R. Kapuściński, *Autoportret reportera*, Znak, Kraków 2003, s. 120.

³ Zob. Deklaracja zasad postępowania dziennikarzy międzynarodowej federacji dziennikarzy; (w:) P. Kwiatkowski, *Przedsiębiorstwo Apokalipsa*. O etyce dziennikarskiej; Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2003, s. 270-271.

⁴ Zob. J. Pleszczyński, *Etyka dziennikarska*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007, s. 132.

⁵ Zob. tamże, s. 263-269.

ulegali terroryzmowi poprawności politycznej i rozrywki, ale powinni bronić słabszych i upośledzonych⁶.

Misja dziennikarska

Podobne odniesienia znajdziemy w nauczaniu szczególnie Jana Pawła II, który zwracał uwagę na misję dziennikarzy, przypominając, że ich praca może oświecać, kierować, wspierać to wszystko, co służy autentycznemu i integralnemu rozwojowi ludzkiego współżycia⁷. Jako, że muszą zapewnić ludziom wiadomości potrzebne do podejmowania swobodnych decyzji. Według Jana Pawła II dziennikarz służy innym bez względu na ich poglądy, ale z miłości do prawdy. „Jako dobrzy dziennikarze powinniście budować mosty, które jednoczą, powinniście pracować z przekonaniem, że miłość i służba dla bliźniego są najważniejszym zadaniem waszego życia⁸”. Zachęcał więc do poszanowania odmienności poglądów: politycznych, ekonomicznych, religijnych innych ludzi. Podkreślał, że dziennikarze muszą mieć na uwadze odbiorcę, dla którego tworzą przekaz. „Jesteście narzędziami, dzięki którym człowiek cieszy się szerszym doświadczeniem i otrzymuje pomoc w stawaniu się bardziej aktywnym członkiem społeczności światowej, prawdziwym bliźnim dla innych”⁹.

Służba drugiemu człowiekowi

W nauczaniu papieskim są liczne podkreślenia, że dziennikarze swą pracą muszą służyć drugiemu człowiekowi, ponieważ z powodu specyfiki wykonywanej pracy, narażeni są na pokusę manipulowania i instrumentalizowania odbiorców oraz stają przed dylematami natury etyczno-moralnej. Na przykład, jak pogodzić władzę mediów, które nazywa się „czwartą władzą” z ich służebną misją? „Dziennikarz nie powinien odchodzić od roli lojalnego i rzetelnego informatora, stając się wiarołomnym propagandzistą¹⁰”- przestrzegał.

Niezwykle przejmujące jest wezwanie papieża do dziennikarzy, aby dziennikarze nie przedstawiali człowieka w sposób okaleczony i zniekształcony, zamkniętego na prawdziwie ludzkie wartości. Jednocześnie nawoływał, aby nie drwili z wartości religijnych, nie pomijali ich, nie interpretowali na podstawie ideologicznych schematów. Zachęcał dziennikarzy, aby przekazywali informacje, „opierając się na kryteriach prawdy i sprawiedliwości i poczuli

---

⁶ Zob. M. Iłowiecki, *Pilnowanie strażników. Etyka dziennikarska w praktyce*, Wydawnictwo Fronda, Warszawa 2012, s. 155-184.

⁷ Audiencja dla dziennikarzy prasy zagranicznej we Włoszech. Watykan, 27 stycznia 1984 rok.

⁸ Przemówienie do pracowników środków masowego przekazu. Irlandia, 29 września 1979 rok.

⁹ Tamże.

¹⁰ Zob. Przemówienie do przedstawicieli prasy międzynarodowej. Watykan 22 maja 1982 rok.

się do obowiązku sprostowania i naprawienia błędu, gdy zdarzy się wam go popełnić. Byście nie szerzyli zepsucia w społeczeństwie, a szczególnie wśród młodzieży, przez pokazywanie z upodobaniem i natarczywością obrazów zła, przemocy, upadku moralnego, poprzez manipulowanie ideologiczne i sianie niezgodny. Byście byli świadomi, że rozpowszechniane przez was wiadomości docierają do mas, które są masami tylko ze względu na liczebność tworzących je ludzi, z których każdy jest człowiekiem, konkretną i niepowtarzalną osobą i jako osoba musi być uznawany i szanowany”¹¹.

Papież wzywał także do szacunku dla uniwersalnych wartości, w których dobro nazywane jest dobrem, a zło złem. „Dobrem będzie sprawiedliwość i miłość, złem wszelka przemoc, nienawiść i egoizm. Dobrem będzie uczciwość i każda cnota, nawet jeżeli praktykuje się ją w warunkach nędzy. Złem zaś niemoralność i wszelka wada nawet jeśli towarzyszy jej dobrobyt i luksus”¹².

Jan Paweł II zaznaczał, że dziennikarze powinni nie tylko mówić, ale również słuchać innych. „Wysłuchiwać się w ludzkie wymagania, w ludzkie potrzeby, a przede wszystkim wsłuchiwać się w głos, którym przemawia godność ludzkiej istoty, kobiety, mężczyzny, dziecka, bez względu na warunki, w jakich żyją. Dziennikarstwo będące świadczeniem o codziennej działalności człowieka, nie może odrywać człowieka od właściwej mu godności”¹³. Jednocześnie zaznaczał: „Służba prawdzie, służba ludzkości za pośrednictwem prawdy warta jest najlepszych lat waszego życia, waszego najwspanialszego talentu, waszych największych wysiłków. Jako przekazicieli prawdy, jesteście narzędziami zrozumienia między ludami i pokoju między narodami”¹⁴.

Odpowiedzialność za słowo i kompetencje zawodowe

Papież podkreślał, że w pracy dziennikarza ważne jest nie tylko to, co mówi, pisze, pokazuje, ale również sposób w jaki to robi. „Unikajcie powierzchowności w informowaniu, a także tendencyjnego podkreślania strony negatywnej i sensacji, bez liczenia się z prawami osobistymi każdej jednostki. Nie ma informacji czy przekazu bez związku z wartościami”¹⁵ – przypominał. Nie negował pokazywania drastycznych obrazów, ale pod warunkiem, że przekazują jakąś rzeczywistość i służą ludziom. „Dzięki odwołującym się do ludzkiej

---

¹¹ Orędzie na XVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 maja 1984 rok.

¹² Zob. Przemówienie do przedstawicieli prasy międzynarodowej. Watykan 22maja 1982 rok.

¹³ Przemówienie do dziennikarzy wygłoszone w rzymskiej siedzibie Stowarzyszenia Prasy Katolickiej we Włoszech. Rzym, 17 stycznia 1988 rok.

¹⁴ Przemówienie do pracowników środków komunikacji społecznej akredytowanych przy ONZ. Watykan, 2 października 1979 rok.

¹⁵ Przemówienie wygłoszone do pracowników mass mediów. Szwajcaria, 16 kwietnia 1984 rok.

wrażliwości dramatycznym przekazom filmowym i telewizyjnym, ludzie mogą także z większą wnikliwością dostrzec pełny zakres ludzkich potrzeb i mogą zdobyć się na postawę pełną miłości i zrozumienia wobec cierpiących, samotnych, chorych i potrzebujących”¹⁶ – mówił.

Jan Paweł II słowa napomnienia kierował do twórców w mediach, aby zdawali sobie sprawę z wpływu, jaki wywierają, a także z odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa. „Ludzie są często skłonni naśladować, a przynajmniej akceptować, sposób postępowania sławnych osób: sławę, jaką przynoszą społeczne środki przekazu. Dzięki nim można też stworzyć wrażenie, że udziela się poparcia temu, co egoistyczne i grzeszne”¹⁷.

Uświadamiał, że upowszechniana przez media współczesna kultura popularna niekoniecznie służy człowiekowi. „Ludzie przekazujący informacje winni trzymać się reguł nienagannej etyki zawodowej, krytycy winni pełnić swą pożyteczną rolę wyjaśniania, sprzyjając kształtowaniu krytycznego zmysłu odbiorców, sami odbiorcy winni z rozwagą i ostrożnością wybierać takie książki, gazety, spektakle filmowe i teatralne, programy telewizyjne, które sprzyjają ich rozwojowi, a nie zepsuciu”¹⁸ - mówił.

Papież zwracał również uwagę, że media, nawet przez rozrywkę, muszą nieść ludziom nadzieję. Można pokazywać wzorce, które stanowią źródło inspiracji, dzieląc z ludźmi doświadczenia, które przynoszą ludziom otuchę i pokrzepienie. Środki masowego przekazu mogą również być środkiem do osiągnięcia jedności, wezwaniem do miłosierdzia.

Kształtowanie opinii publicznej

Jan Paweł II wzywał do tworzenia moralnie zdrowej opinii publicznej w sprawach, które wiążą się z dobrem ludzkości. Zaliczał do nich: wartość ludzkiego życia, rodzinę, pokój, sprawiedliwość i solidarność między narodami. „Należy koniecznie budzić wrażliwość opinii publicznej na absolutną wartość ludzkiego życia, które winno być w pełni uznawane we wszystkich swoich stadiach, od chwili poczęcia aż do śmierci, i we wszystkich swoich formach, również wtedy, gdy jest naznaczone chorobą lub jakąkolwiek ułomnością fizyczną lub duchową”¹⁹ - mówił. Nawoływał również, aby uwrażliwiać opinię publiczną na rolę i wartość rodziny. Ubolewał, że „szerzy się opinia publiczna sprzyjająca wolnym związkom, rozwodom i drastycznej redukcji urodzeń przy zastosowaniu dowolnych środków. Trzeba ją

---

¹⁶ Przemówienie do uczestników zebrania plenarnego Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 7 marca 1985 rok.

¹⁷ Przemówienie do Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 27 lutego 1986 rok.

¹⁸ Orędzie na XVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 maja 1984 rok.

¹⁹ Orędzie na XX Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 1986 rok.

prostować, bowiem przynosi ona szkody prawdziwemu dobru ludzkości, która będzie tym szczęśliwsza, im większym zdrowiem i harmonią będzie odznaczać się rodzina”²⁰.

Uważał, że należy tworzyć coraz silniejszą opinię publiczną na rzecz pokoju na świecie oraz wszystkiego tego, co go buduje i kształtuje, czyli wzajemny szacunek i zrozumienie między narodami, rozwiązanie dręczących problemów społecznej sprawiedliwości, głodu i zacofania. Nawoływał, aby respektowane i cenione były wartości moralne i religijne. „Współczesna ludzkość bowiem zagrożona jest nihilizmem, czyli utratą wartości najbardziej ludzkich, moralnych i religijnych”²¹ – mówił.

Jan Paweł II zwracał uwagę, że media dysponują ogromną siłą, która może być nadużyta i wykorzystana w złym celu, aby „zdominować opinię publiczną, by manipulować ludzkimi poglądami, skalami wartości oraz zachowaniem”²². Dlatego wzywał pracowników mediów do odpowiedzialności za to, co robią. „Obrazy, które odtwarzacie, dźwięki, które nagrywacie, programy, które transmitujecie, przekraczają bariery czasu i przestrzeni. Docierają one – w niektórych formach prawie błyskawicznie – do najdalszych punktów i do najróżniejszych ludów globu. Iluż ludzi ogląda i słucha waszych transmisji, a wasze komentarze wywierają głęboki wpływ na ich sposób myślenia i działania”²³ – mówił Jan Paweł II.

Media a rodzina

Jan Paweł II zachęcał do rozsądnego korzystania z mediów. Zwracał się tutaj przede wszystkim do rodziców, aby interesowali się tym, co oglądają ich dzieci. Rodzice nie tylko sami muszą korzystać rozważnie z telewizji, ale „powinni też czynnie kształtować w swoich dzieciach nawyki w tej dziedzinie, by zapewnić ich zdrowy rozwój osobowy, moralny i religijny. Rodzice winni najpierw zasięgnąć informacji o treści danego programu, aby następnie podjąć na tej podstawie świadomą decyzję – kierując się dobrem rodziny – czy go obejrzeć, czy też nie. Powinni też rozmawiać z dziećmi o telewizji, ucząc ich kontrolowania ilości i jakości oglądanych programów oraz dostrzegania i oceny moralnych wartości, które stanowią ich podłoże”²⁴.

---

²⁰ Przemówienie do uczestników zebrania plenarnego Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 7 marca 1985 rok.

²¹ Tamże.

²² Przemówienie do uczestników prac Komisji Programowej Europejskiej Unii Radiowej, Watykan 3 kwietnia 1981 rok.

²³ Przemówienie do przedstawicieli środków przekazu, wygłoszone w czasie podróży apostołskiej na Filipiny. Manila, Radio „Veritas”, 21 lutego 1981 rok.

²⁴ Orędzie na XXVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 1994 rok.

Przypominał, że zadaniem rodziców jest wychowywanie samych siebie oraz swoich dzieci do zrozumienia wartości informacji i umiejętności wyboru przekazu, jaki one zawierają, bez poddawania się im. „Tam, gdzie zadanie to jest wykonane właściwie, środki informacji społecznej przestają być w życiu rodziny niebezpiecznym rywalem, który zastawia sidła na podstawowe zadania rodziny, a stanowią cenne okazje do rozsądnej konfrontacji z rzeczywistością i stają się pożytecznymi składnikami w procesie stopniowego dojrzewania ludzkiego, które jest niezbędne we wprowadzaniu młodzieży w życie społeczne”²⁵.

Media i ekonomia

Jan Paweł II odniósł się także do ekonomicznej strony funkcjonowania mediów. Uważał, że dziennikarze i media nie powinni być sterowani wyłącznie przez czynniki ekonomiczne, dążenie do zysku i stronicze interesy, ale swą pracę powinni postrzegać, „jako zadanie w pewnym sensie święte, wykonywane ze świadomością, że potężne środki przekazu zostają wam powierzone dla dobra wszystkich, a zwłaszcza dla dobra najsłabszych grup społecznych – od dzieci po ubogich, od chorych po osoby zepchnięte na margines i dyskryminowane²⁶” - mówił. Przypominał również, że żadna wolność, w tym wolność wypowiedzenia się, nie jest absolutna: „napotyka bowiem granicę w postaci obowiązku poszanowania godności i uprawnionej wolności innych. Nie należy pisać, tworzyć i nadawać programów, jeśli wyrządza to szkodę prawdzie: mam tu na myśli nie tylko prawdę o faktach, o których informujecie, ale także prawdę o człowieku, godność człowieka we wszystkich jego wymiarach”²⁷.

Wobec nowych mediów

Obaj papieże: Jan Paweł II i Benedykt XVI wypowiadali się na temat nowych mediów. Jan Paweł II przypominał, że istota funkcjonowania Internetu polega na dostarczaniu niemal nieograniczonej ilości informacji pojawiających się choćby tylko na chwilę. Przestrzegał jednak, że w kulturze, która karmi się zjawiskami przelotnymi, istnieje niebezpieczeństwo, że ludzie będą skłonni przypisywać większe znaczenie faktom niż wartościom. „Internet oferuje szeroki zasób wiedzy, ale nie uczy wartości, kiedy zaś ludzie przestają odwoływać się do wartości, szkodę ponosi nasze człowieczeństwo i człowiek łatwo traci z oczu swoją transcendentną godność. Choć Internet zawiera w sobie olbrzymi potencjał

---

²⁵ Orędzie na XIV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 1 maja 1980 rok.

²⁶ Przemówienie z okazji Jubileuszu Dziennikarzy w roku 2000. Rzym, 4 czerwca 2000 rok.

²⁷ Tamże.

dobra, bywa również używany w celach złych i szkodliwych. Na władzach cywilnych ciąży bez wątpienia obowiązek czuwania, by ów wspaniały instrument służył wspólnemu dobru i nie wyrządzał nikomu krzywdy²⁸” - mówił.

Papież nauczał, że chcąc osiągnąć mądrość i zrozumieć świat, nie wystarczy gromadzić fakty, choćby najciekawsze, ale „trzeba przyjąć względem świata postawę kontemplacji, która pozwala dociekać głębszego sensu rzeczy w ich wzajemnej relacji oraz w odniesieniu do całej rzeczywistości. Co więcej, jako forum, na którym praktycznie wszystko jest dozwolone i niemal nic nie jest trwałe, Internet sprzyja relatywistycznemu sposobowi myślenia i nierzadko prowadzi do wyzbycia się osobistej odpowiedzialności i zaangażowania”²⁹.

Dostrzegał jednak ogromne możliwości komunikacyjne Internetu, za którego pośrednictwem ludzie nawiązują wiele nowych znajomości. „Należy jednak pamiętać, że relacje nawiązane drogą elektroniczną nie zastąpią nigdy bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem, czego wymaga prawdziwa ewangelizacja”³⁰ - mówił.

Więcej uwagi Internetowi i komunikowaniu się za pośrednictwem nowych mediów poświęcił papież Benedykt XVI. W Orędziach na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu z lat 2010-2013 zwracał uwagę na tworzenie się relacji międzyludzkich w świecie nowych technologii jednocześnie wskazywał na poszanowanie kultury, religii, dialogu i przyjaźni. „Dostępność telefonów komórkowych i komputerów, połączona z globalnym zasięgiem i przenikaniem Internetu, otworzyły szereg środków komunikacji pozwalających na niemal natychmiastowe przekazywanie słów i obrazów na ogromne dystanse oraz do najbardziej odległych zakątków świata”. Podkreślał korzyści płynące ze współczesnego komunikowania się za pomocą nowych mediów. „Z tej nowej kultury komunikacji wypływa szereg korzyści: rodziny mogą utrzymywać kontakt, nawet jeśli są oddzielone ogromnym dystansem, studenci i naukowcy mają łatwiejszy i bezpośredni dostęp do dokumentów, do źródeł i wynalazków naukowych i mogą dzięki temu pracować zespołowo w różnych miejscach. Ponadto interaktywna natura nowych mediów sprzyja bardziej dynamicznym formom nauczania i komunikacji przyczyniając się w ten sposób do postępu społecznego”³¹ – mówił Benedykt XVI.

Papież stawiał także pytania wynikające ze sposobów nowej komunikacji. „Nowe technologie pozwalają ludziom na spotkanie się ponad granicami przestrzeni i własnych

---

²⁸ Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2002 rok.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

³¹ Orędzie na 44 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2010 rok.

kultur, dając w ten sposób początek całemu światu nowych potencjalnych przyjaźni. Jest to ogromna szansa, ale wiąże się również z większą uwagą i świadomością w odniesieniu do możliwych zagrożeń. Kto jest moim „bliźnim” tym nowym świecie? Czy istnieje zagrożenie mniejszej obecności dla tych, których spotykamy w naszym zwykłym codziennym życiu? Czy istnieje ryzyko większego rozproszenia, ponieważ nasza uwaga jest podzielona i pochłonięta „innym” światem niż ten, w którym żyjemy? Czy mamy czas, aby krytycznie myśleć o naszych wyborach i umacniać relacje międzyludzkie, aby były naprawdę głębokie i trwałe? Ważne jest, aby zawsze pamiętać, że kontakt wirtualny nie może i nie powinien zastępować bezpośredniego kontaktu z ludźmi na wszystkich poziomach naszego życia”³².

Benedykt XVI swe ostatnie orędzie w 2013 roku poświęcił sieciom społecznościowym, dostrzegając ich znaczenie dla współczesnej komunikacji szczególnie wśród ludzi młodych. Zwracał również uwagę na wartości, jakimi powinny się kierować i wyzwania, jakim powinny sprostać. „Wymiana informacji może stać się prawdziwą komunikacją, kontakty mogą dojrzewać do przyjaźni, połączenia mogą ułatwić tworzenie wspólnoty. O ile powołaniem sieci jest realizacja tych wielkich możliwości, to osoby w niej uczestniczące muszą starać się być autentyczne, ponieważ w przestrzeniach tych nie tylko dzielimy się poglądami i informacjami, ale w ostateczności przekazujemy samych siebie”³³.

Podsumowanie

Papieże: Jan Paweł II i Benedykt XVI nie negują mediów, dostrzegają ich rolę, ale zachęcają dziennikarzy do rozsądnego tworzenia ich, a rodziców i wychowawców do uczenia mądrego korzystania z nich. Nieustannie wskazują na konieczność odwoływania się do wartości i etyki, ponieważ na nich muszą opierać się nowe formy komunikowania się między ludźmi.

W nauczaniu papieskim, podobnie, jak we wspomnianych kodeksach etycznych znajdziemy odniesienie do potrzeby wypełniania misji przez dziennikarzy w duchu służby drugiemu człowiekowi oraz poszanowaniu prawa do informacji oraz poglądów innych. Papież Jan Paweł II ludziom mediów stawia konkretne wymagania, przypomina o obowiązkach na nich spoczywających. Podkreśla znaczenie prawdy w przekazywaniu informacji, odpowiedzialność za kształtowanie opinii publicznej oraz kompetencje moralne osób wykonujących ten zawód, ponieważ szczególnie w tej profesji silne są pokusy manipulowania

---

³² Orędzie na 45 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2011 rok.

³³ Orędzie na 47 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2013 rok.

innymi. Zdaje sobie sprawę z uwarunkowań technicznych mediów. Nie lekceważy nowych mediów, a szczególnie Internetu.

Papieże przypominają, że dziennikarstwo i media muszą odnosić się do wartości. Dlatego stawiają wymagania i przypominają o powinnościach i odpowiedzialności za odbiorców, jaka spoczywa na mediach. Papieże dostrzegają ogromną rolę jaką media pełnią we współczesnym świecie i dlatego muszą one swe działania opierać na etyce. W kształtowaniu opinii publicznej, dążeniu do prawdy muszą mieć na uwadze, że służą drugiemu człowiekowi. Aspekt służby w kontekście mediów często pojawia się w wypowiedziach Jana Pawła II.

Jan Paweł II zachęcał do krytycznego odbioru mediów i do starannego selekcjonowania tego, co chce się czytać, słuchać i oglądać. Tego typu uwagi kierował głównie do rodziców i wychowawców, którzy w procesie kształcenia młodego człowieka nie powinni pomijać mediów, tylko rozsądnie z nich korzystać.

Jan Paweł II i Benedykt XVI wypowiadali się również na temat funkcjonowania tzw. nowych mediów i Internetu. Dostrzegając ich znaczenie w przekazywaniu informacji i komunikacji międzyludzkiej podkreślali, że muszą się one także odnosić do wartości etycznych, bez których staną się one narzędziem szkodzenia, a nie służenia człowiekowi.

Dziennikarze, którzy chcą kierować się w swojej pracy jasnymi drogowskazami mają skąd czerpać wskazówki do etycznego postępowania. Pytanie tylko, czy chcą i czy współczesne redakcje tak formują swoich pracowników, aby swą pracę wykonywali z poczuciem misji oraz troski i odpowiedzialności za odbiorców?

Bibliografia

Iłowiecki M., *Pilnowanie strażników. Etyka dziennikarska w praktyce*, Wydawnictwo Fronda, Warszawa 2012.

Kapuściński R., *Autoportret reportera*, Znak, Kraków 2003.

Pleszczyński J., *Etyka dziennikarska*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007.

Źródła

Audycja dla dziennikarzy prasy zagranicznej we Włoszech. Watykan, 27 stycznia 1984 rok.

Orędzie na 14 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 1 maja 1980 rok.

Orędzie na 18 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 maja 1984 rok.

Orędzie na 20 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 1986 rok.

Orędzie na 28 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 1994 rok.

Orędzie na 36 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2002 rok.

Orędzie na 44 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2010 rok.

Orędzie na 45 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2011 rok.

Orędzie na 47 Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 24 stycznia 2013 rok.

Przemówienie do pracowników środków masowego przekazu. Irlandia, 29 września 1979 rok.

Przemówienie do pracowników środków komunikacji społecznej akredytowanych przy ONZ. Watykan, 2 października 1979 rok.

Przemówienie do przedstawicieli środków przekazu, wygłoszone w czasie podróży apostołskiej na Filipiny. Manila, Radio „Veritas”, 21 lutego 1981 rok.

Przemówienie do uczestników prac Komisji Programowej Europejskiej Unii Radiowej, Watykan 3 kwietnia 1981 rok.

Przemówienie do przedstawicieli prasy międzynarodowej. Watykan 22 maja 1982 rok.

Przemówienie wygłoszone do pracowników mass mediów. Szwajcaria, 16 kwietnia 1984 rok.

Przemówienie do uczestników zebrania plenarnego Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 7 marca 1985 rok.

Przemówienie do Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu. Watykan, 27 lutego 1986 rok.

Przemówienie do dziennikarzy wygłoszone w rzymskiej siedzibie Stowarzyszenia Prasy Katolickiej we Włoszech. Rzym, 17 stycznia 1988 rok.

Przemówienie z okazji Jubileuszu Dziennikarzy w roku 2000. Rzym, 4 czerwca 2000 rok.

MEDIA AND JOURNALISM IN THE LIGHT OF THE POPES TEACHINGS: JOHN PAUL II AND BENEDICT XVI

The article clearly stresses the missionary aspect of the journalism profession. The basis for the analysis are the teachings of John Paul II and Benedict XVI. The author analyzes the media based on Catholic values.